

IX Међународна научна конференција о друштвеном и технолошком развоју - STED 2020

ПОЗИЦИОНИСАЊЕ ИНВЕСТИЦИОНО-РАЗВОЈНЕ БАНКЕ РЕПУБЛИКЕ
СРПСКЕ И ЊЕН ЗНАЧАЈ ЗА ФИНАНСИЈСКЕ И РЕАЛНЕ ТОКОВЕ У
РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Аутори: Др. Дражен Врховац, ИРБРС, drazen.vrhovac@irbrs.org
Др. Младен Милић, Фонд ПИО РС, mladen.milic@fondpiors.org

Појам и значај концепта развојног банкарства

- Развојне банке су претежно орјентисане на понуду дугорочних извора капитала за пројекте који генеришу позитивне екстерне ефекте, тамо гдје у довољној мјери не постоји приватни интерес.
- Смјернице ЕК - развојна банка је субјект који професионално проводи финансијске активности и којем су држава чланица или субјект државе чланице на централном, регионалном или локалном нивоу, повјерили активности унапређења развоја.
- Главна економска оправданост развојне банке произилази из чињенице да је институција са јавним овлашћењем у бољем положају да превлада тржишне недостатке у односу на приватне субјекте.

Развојне банке креирају и имплементирају своје циљеве кроз

- a) Процјењивање економских и социјалних утицаја пројеката који траже финансирање,
- b) Праћење дугорочних инвеститора кроз дугорочне кредите,
- c) Помоћ секторима који су кључни за раст кроз техничку сарадњу,
- d) Привлачење инвеститора играјући улогу катализатора за велике операције и
- e) Ублажавање негативног утицаја криза кроз контрациклично финансирање.

Стратешки циљеви ИРБРС

Стратешка орјентација дефинисана је Стратегијом Инвестиционо-развојне банке Републике Српске која је усвојена 2007., а допуњена 2010. године

Стратешки циљеви повезани су са подстицањем:

ИНВЕСТИЦИЈА И РАЗВОЈА

Оперативни циљеви ИРБРС - приоритетна подручја дјеловања I

1. унапређење пољопривредне производње,
2. подршка малом и средњем предузетништву,
3. стамбено-пословна изградња,
4. изградња инфраструктурних објеката у РС,
5. повећање запослености
6. подршка производњи за смањење спољнотрговинског дефицита
7. равномјеран регионални развој,
8. унапређење корпоративног управљања и тржишта капитала,
9. ефикасан процес спровођења приватизације и реструктурирање предузећа у контексту приватизације
10. подршка инвестицијама,
11. заштита животне средине, и
12. подршка финансијском сектору.

Операционализација циљева ИРБРС

- Приоритет су готово сва битнија подручја домаћег друштвеног и економског раста и развоја гдје се даља конкретизација подршке постиже успостављањем дивергентних услова финансирања специфичних пројеката.
- Постигнута је могућност да се ИРБРС учинковито „помјера“ по развојним хоризонтима Републике Српске, те прилагођава промјенама које потичу из интерног (домаћег) и екстерног (глобалног) окружења.
- Врше се прилагођавања оперативних докумената (правила за пласирање средстава) без потребе за измјенама стратешког одређења Банке.

Дјелатност ИРБРС I

У складу са Законом о ИРБРС, дјелатност Банке је управљање фондовима у власништву Републике Српске:

1. Фондом становања
2. Фондом за развој и запошљавање
3. Акцијским фондом Републике Српске
4. Фондом за реституцију
5. Фондом за управљање некретнинама и потраживањима у власништву РС
6. Фондом за развој источног дијела РС.

Дјелатност ИРБРС II

- Успостављена посебним Законом о ИРБРС.
- Сви стручни послови управљања фондовима обављају се уз уважавање принципа *транспарентности, сигурности, профитабилности, ликвидности, дисперзије ризика и очувања и увећања реалне вриједности капитала.*
- Транспарентност у раду ИРБРС осигурана је успостављањем јавно доступне базе података о кредитним пласманима (Интернет страница).

Принципи дјеловања ИРБРС I

- ИРБРС се током највећег дијела свог пословања ослањала искључиво на пласирање кредита путем финансијских посредника, тј. комерцијалних банака.
- Директно пласирање средстава постојало је у околностима евидентног посустајања кредитне активности комерцијалних банака, до ког је дошло под утицајем дисторзивних ефеката глобалне финансијске и економске кризе на домаћа кретања.
- Концепт посредног пласмана кредита конзистентан је са базичним принципима функционисања ИРБРС уз уважавање комплементарности са приватним сектором:
 - Кредитни ризик крајњих корисника у цјелости је на терету финансијских посредника што одговара принципима сигурности пласмана и дисперзији ризика
 - Финансијски посредници сервисирају обавезе према ИРБРС без обзира на динамику наплат потраживања од крајњих корисника кредита

Принципи дјеловања ИРБРС II

- Структура капитала доминантно је орјентисана на сопствене изворе финансирања - из *Развојног програма РС* фондови су докапитализовани са преко 600 милиона КМ.
- Преузете обавезе по основу одобрених кредита финансирају се из сопственог револвинг фонда. Стабилност овог фонда у највећој мјери гарантована је кредибилитетом и бонитетом финансијских посредника.
- Додатна финансијска средства обезбјеђена су путем финансијских аранжмана са међународним кредиторима (Свјетска банка, Европска инвестициона банка, Развојна банка Савјета Европе).

Фактори који су обликовали дјеловање и резултате ИРБРС

- Глобална финансијска и економска криза имала је утицај на дјеловање и резултате ИРБРС, преваходно кроз пад реалне вриједности портфеља Акцијског и Фонда за реституцију.
- Очување системске стабилности и повјерења у банке, гдје исте у претежно домаћем власништву нису могле рачунати на подршку матичних банка, одредјелиле су Владу РС да подржи стабилност финансијског сектора Републике Српске, путем операција ИРБРС.
- Оваква улога ИРБРС поново долази до изражаја у условима појаве и ширења вируса COVID-19 и његовог негативног утицаја на домаћа друштвено-економска кретања.
- У условима кризних стања, активностима ИРБРС додатно се подржава укупна кредитна активност и ликвидност комерцијалног сектора у подручјима финансирања привреде, становништва (стамбени кредити) и локалне инфраструктуре.

Пласмани ИРБРС до 31.08.2020.

2,7 милијарде КМ

КРЕДИТИ

17.435 пројеката
1,9 милијарди КМ

ХоВ

114 пројеката
557 милиона КМ

Резултати активности ИРБРС I

- Око 70% пласираних средстава ИРБРС на кредитној основи односи се на привредне дјелатности.
- Највећи износ кредитне подршке пружен је даљем расту и развоју постојећих *предузећа и предузетништва* у цјелини, за које намјене је пласирано око 1 милијарду КМ.
- Посебна пажња усмјеравана је на стимулисање *пољопривредне производње* и прилагођавање финансијских услова домаћем аграрном сектору - за ове намјене пласирано је око 200 милиона КМ.
- *Путем стамбених кредита* ИРБРС пласирано је 600 милиона КМ, чиме је своје стамбено питање ријешило 12,5 хиљада корисника и чланова њихових породица.

Резултати активности ИРБРС II

- ИРБРС је кредитним пласманима, у претходном периоду, допринијела очувању око 55 хиљада постојећих те отварању преко 5 хиљада нових радних мјеста.
- Развој локалне инфраструктуре подржаван је путем посебно креиране кредитне линије за јединице локалне самоуправе те путем домаћег тржишта капитала куповином муниципалних обвезница.
- ИРБРС је израсла у једног од најзначајнијих институционалних инвеститора, гдје су у структури оствареног промета на *Берзи*, укупне активности ИРБРС (*куповина и продаја ХоВ*), у периоду од 2008. године, учествовале са око 13%.

Препоруке за даље позиционисање, јачање улоге и одговорности развојних банкарских институција

- Радити на повезивању са међународним финансијским институцијама како би се осигурали додатни извори за финансирање националних друштвено-економских и развојних приоритета.
- Јачати улогу и одговорности развојног финансирања у домену привлачења доступних средстава из европских претприступних, а касније и структурних фондова.
- Пружати континуирану финансијску подршку пројектима усвајања и увођења нових технологија и технолошких рјешења ради постизања веће конкурентности и бољег позиционисања предузећа на домаћем и међународном тржишту

ХВАЛА !